

JÄRJESTÖJEN TILANNEKUVAKYSELY – HELMIKUU 2021

KORONATILANNE

SPR Savo-Karjalan piiri

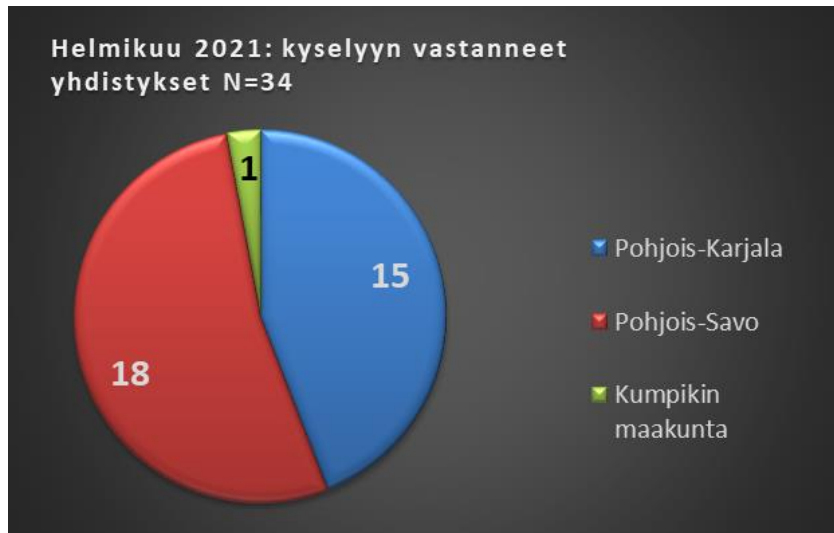
17.2.2021

TIIVISTELMÄ

- Kyselyn toteutusaika 31.1. – 7.2.2021 nettikyselynä.
 - Vastaajia 34 yhdistyksestä (Pohjois-Karjala 15, Pohjois-Savo 18 ja kummankin maakunnan alueella toimivia 1 yhdistystä)
 - Vastaajissa sote-järjestöjä (10), Vapepan jäsenjärjestöjä (10) sekä muita järjestöjä (14).
- Suuria määrällisiä muutoksia järjestöjen ilmoittamissa tiedoissa ei ole havaittavissa, mutta
 - Viranomaisten tueksi on järjestöjen arvioiden mukaan saatavissa aiempaa vähemmän vapaaehtoisia.
 - Yhdistysten toimijoiden ilmapiiri on heikentynyt hieman joulukuun kyselyn arvioista.
 - Osa järjestöistä on tuonut esiin väsymystä vapaaehtoistensa keskuudessa, joka näkyy mm. heikentyvänä osallistumisaktiivisuutena etäkokouksiin ja -tilaisuuksiin.
- Osa järjestöistä kantaa edelleen huolta maaseudulla asuvista yksinäisistä vanhuksista, joilla ei ole digilaitteita tai-osaamista eikä lähipiiriä kantamassa huolta heidän pärjäämisestään.

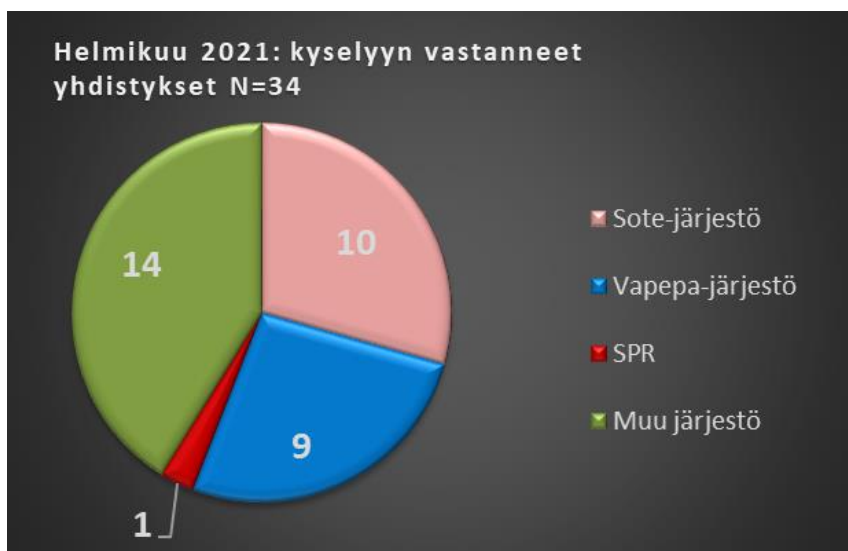
HELMIKUUN TILANNEKUVAKYSELYN VASTAUKSET

Kyselyn toteutusaika 31.1. – 7.2.2021 nettikyselyinä. Vastaaia 34 yhdistyksestä (Pohjois-Karjala 15, Pohjois-Savo 18 ja kummankin maakunnan alueella toimivia 1 yhdistystä). Suurinta vaihtuvuus on ollut edelleen muiden järjestöjen (liikunta, kulttuuri, harraste tms.) kohdalla, kun sote- ja Vapepa-järjestöjen osalta vastaajat ovat pysyneet suunnilleen samoina.

Kyselyyn vastanneiden alueellinen jakauma

Joulukuun kyselyyn nähden pohjoissavolaisten vastaajien osuus kasvoi hieman, muttei kyselyn otos on sen verran pieni, ettei muutoksella ole suurta merkitystä. Pienen otoksen takia kyselyllä on merkitystä lähinnä suuntaa ja tilanteesta informaatiota antavana kyselyinä, kyselystä ei voi vetää yleispäteviä johtopäätöksiä.

Kyselyyn vastanneet yhdistykset luokituksen mukaan

Vastanneista sote- ja Vapepa-järjestöistä suurin osa on samoja aiempiin tilannekuvakyselyihin vastanneita maakunnallisia tai maakuntakeskuksissa toimivia järjestöjä. Muiden järjestöjen (liikunta-, kulttuuri- ja harrasteyhdistykset jne.) osuus vastanneista on edelleen suuri ja vaihtuvuus aiempiin kyselyihin nähden on suurempaa. SPR on yhteenvedossa laskettu mukaan Vapepa-järjestöihin.

Yhdistyksen toiminnan järjestämistapa vastaushetkellä

Joulukuun tilanteeseen verrattuna helmikuussa yksikään yhdistys ei ilmoittanut järjestävänsä toimintaa pelkästään kasvotusten. Sekä kasvotusten että etäyhteyksin toimintaa järjestäviä oli edelleen saman verran. Toiminnan keskeyttäneiden määrä kaksinkertaistui kasvattaen ko. ryhmän suhteellista osuutta. Vastanneista sote-järjestöistä vain 1 kpl (10%) toiminta oli tauolla, 2 kpl (20%) käynnissä vain etäyhteyksin ja käynnissä sekä etäyhteyksin että kasvotusten 7 kpl (70%). Vapepa-järjestöjen osalta hajonta oli samansuuntainen: tauolla 2 kpl (20%), etäyhteyksin 2 kpl (20%) ja sekä etäyhteyksin että kasvotusten 6 kpl (60%). Muissa järjestöissä toiminta vastanneissa järjestöissä oli tauolla joka toisessa (50%).

Yhdistyksen arvio omasta kyvystään tukea viranomaisia tai kuntaa

Järjestöjen ja yhdistysten valmius osallistua viranomaisten antamiin tehtäviin on säilynyt edelleen miltei samana aiempiin kyselyihin nähden, kielteisesti vastanneiden osuus on kasvanut hieman. Auttamiskykyiseksi pyydettyä itsensä arvioi 30% vastanneista sote-järjestöistä, 80% Vapepa-järjestöistä ja 50% muista järjestöistä. Järjestöjen mahdollisesti tarjoama apu voi tarkoittaa

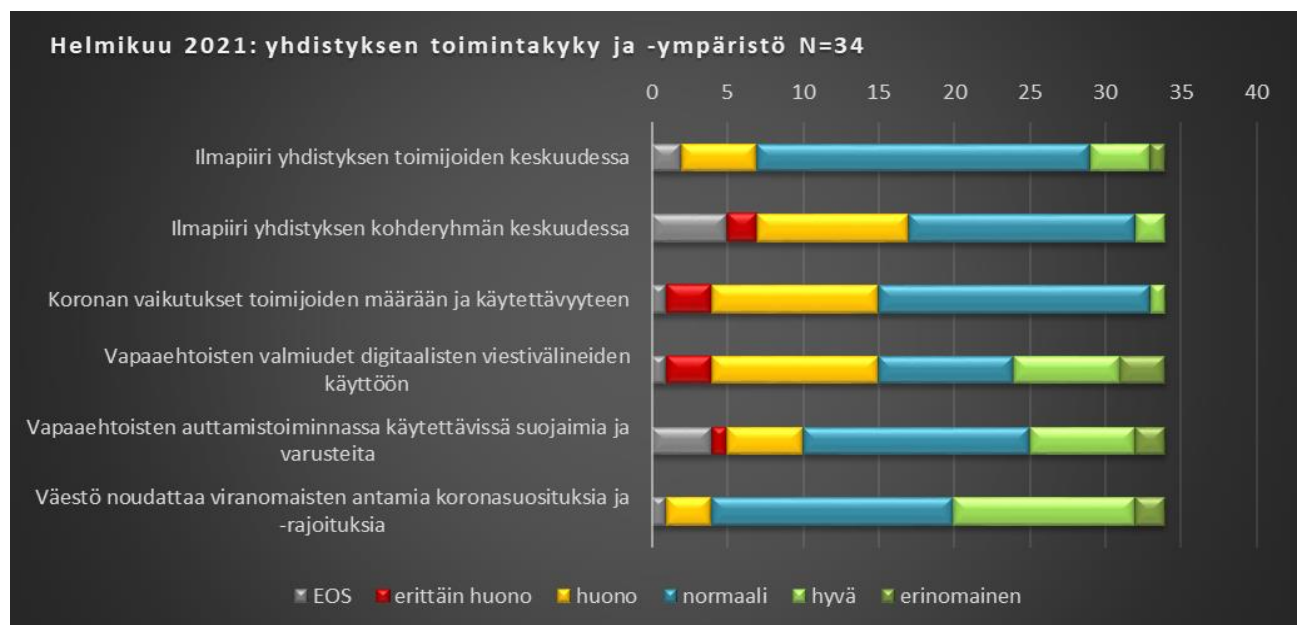
vapaaehtoisten jalkautumista viranomaisen tukitehtäviin, mutta myös järjestön toimistolta tapahtuvaa tiedotusta, kohderyhmän ohjausta ja koulutusta sekä muuta tukevaa tehtävää.

Joulukuun kyselyyn nähden vastanneet yhdistykset arvioivat niiltä löytyvän Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon alueella pyydettyä tukitehtäviin huomattavasti vähemmän vapaaehtoisia.

- 87 hlöä (-30) kasvotusten tapahtuvaan auttamistoimintaan
- 71 hlöä (-74) etäyhteydellä tapahtuvaan auttamistoimintaan

Todellista vapaaehtoisresurssia on vaikea arvioida ilman tietoa tehtävän suorituspaikasta, vaadittavasta osaamisesta, tehtävän kestosta ja suoritusajankohdasta. Iltaisin ja viikonloppuisin vapaaehtoisia on todennäköisesti helpompi saada liikkeelle kuin virka-aikaan heidän ollessa töissä tai opinnoissaan.

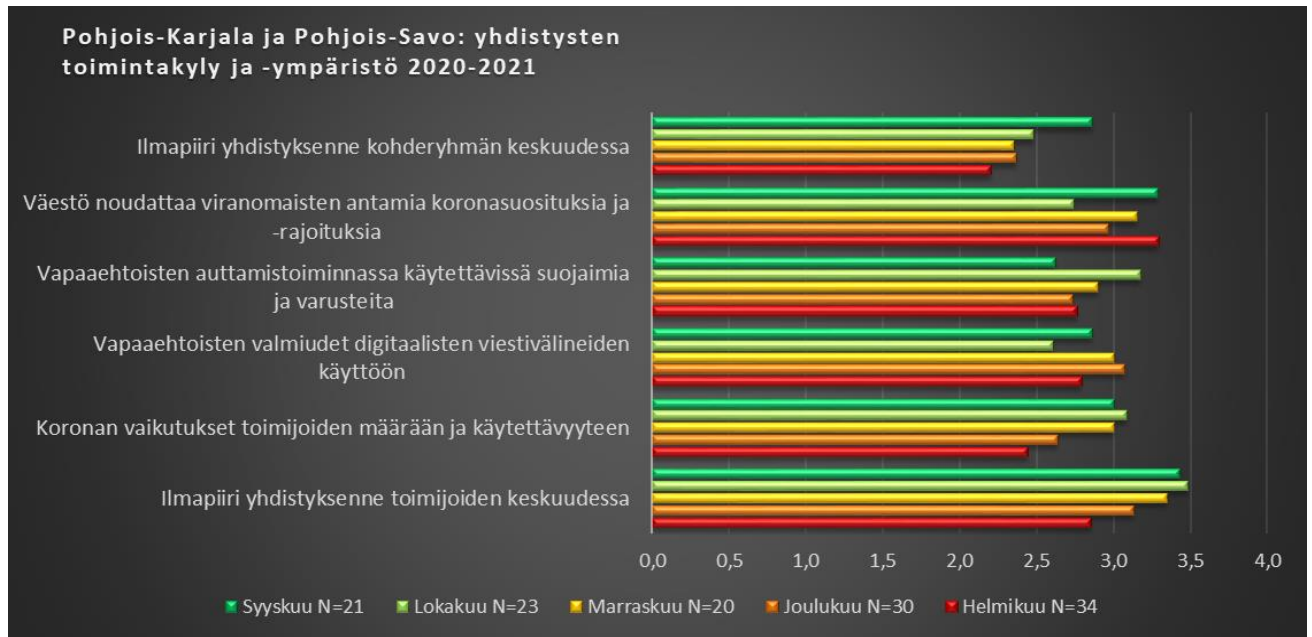
Vapaaehtoisten lukumäärässä ei ole mukana suurinta osaa Vapepa-järjestöjen nopeassa hälytysvalmiudessa olevista hälytysryhmien vapaaehtoisista, joita on Pohjois-Karjalassa n. 470 ja Pohjois-Savossa n. 600 hlöä käytettävissä akuutteihin ja lyhytkestoihin viranomaisjohtoihin hälytystilanteisiin (mm. kadonneen etsintä, onnettomuuden vuoksi tapahtuva suojaväistö tai henkisen tuen tilanne)

Yhdistyksen arviot ja havainnot toimintakyvystään ja -ympäristöstään

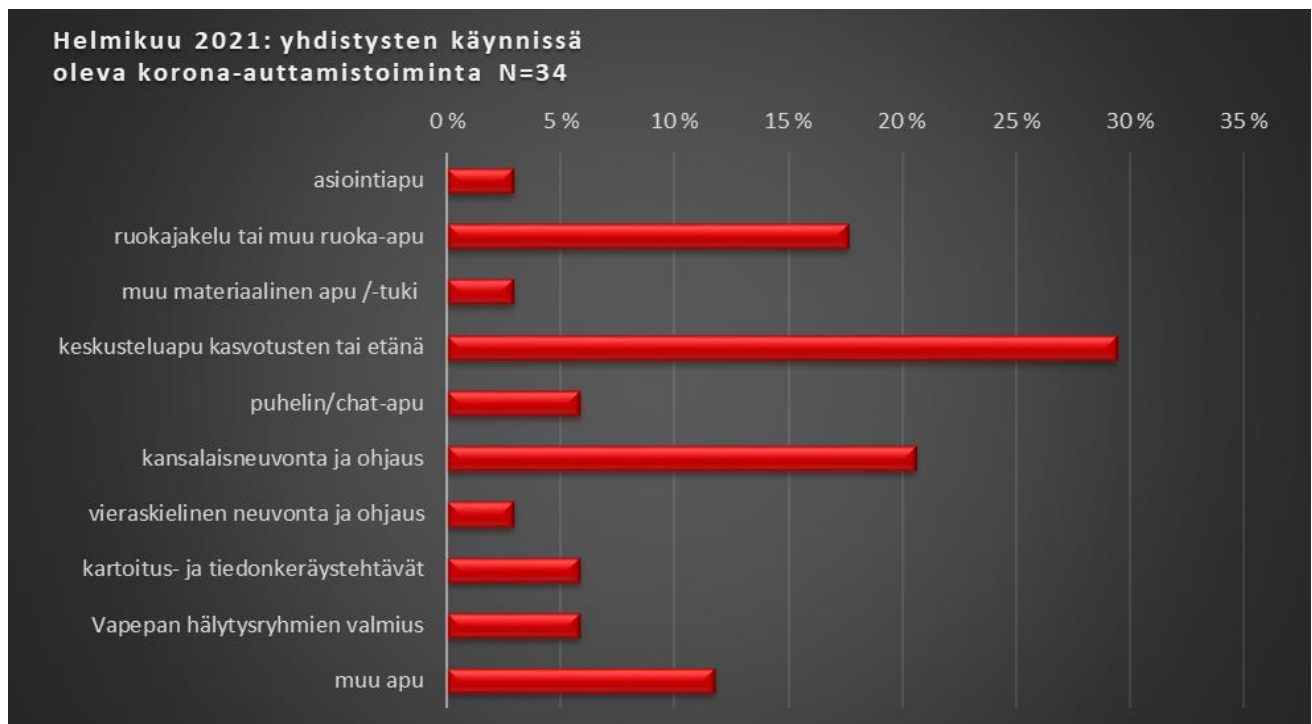
Vastaajien arvioissa yhdistysten toimijoiden ilmapiiri on pysynyt edelleen kohtuullisena, mutta tilanteen hyväksi tai erittäin hyväksi (5 kpl) arvioivien osuus on pudonnut joulukuusta selvästi (-16 kpl). Yhdistyksen kohderyhmän keskuudessa tilanne arvioidaan joulukuun tapaan huonommaksi. Tilanteen huonoksi tai erittäin huonoksi arvioi 6 kpl (+1 kpl) ja hyväksi 2 kpl (1 kpl).

Järjestöjen vapaaehtoisten valmiuksien digitaalisten viestivälineiden käyttöön arvioidaan edelleen vaihtelevat järjestön mukaan aiempien kuukausien tapaan, mutta yksittäisissä järjestöissä on havaittu myös digiloikan tehneiden vapaaehtoisten kohdalla väsymystä. Väsymys on näkynyt mm. heikompana osallistumisena etäkokouksiin ja tilaisuuksiin sekä haluna panosta kasvotusten tapahtuvaan toimintaan, jolloin vapaaehtoinen ei ehkä olekaan antanut enää aikaansa entiseen tapaan järjestön etätoiminnan järjestämiseen.

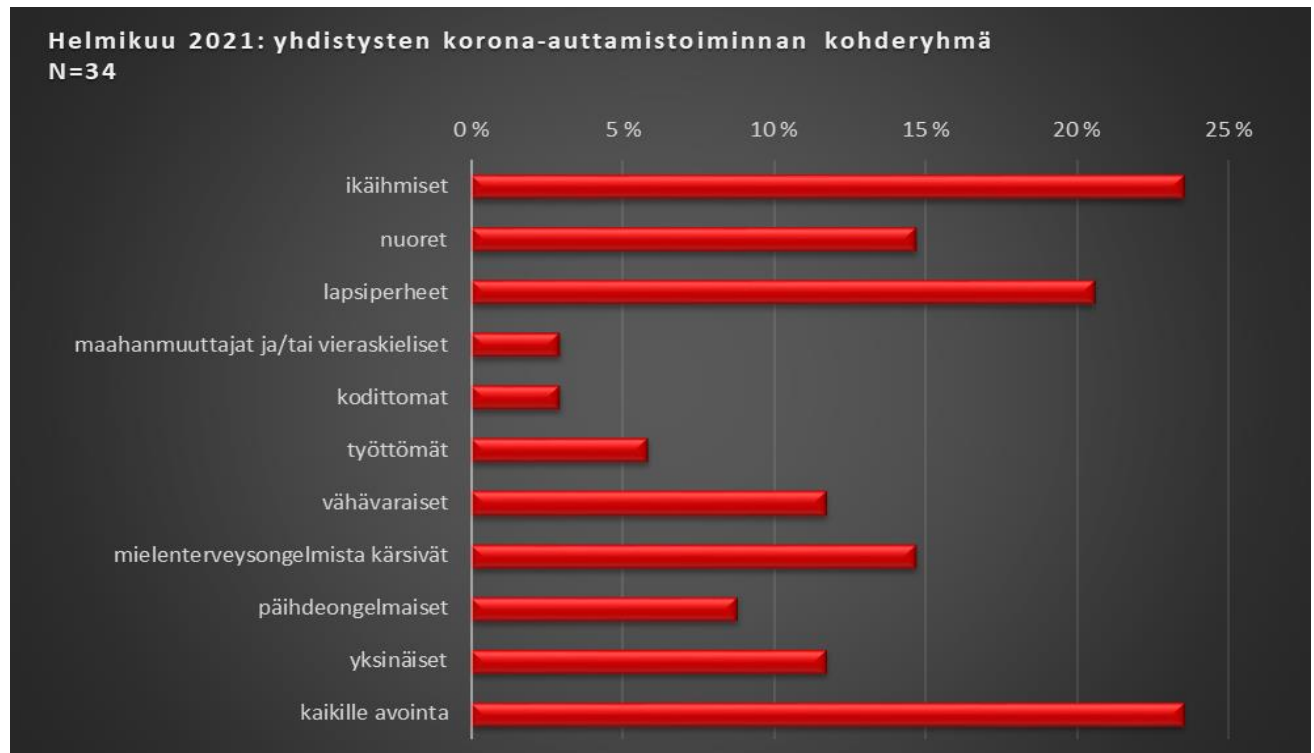
Yhdistyksen toimintakyvystään ja -ympäristöstään tekemien arvioiden ja havaintojen keskiarvot. Yhdistyksen arvioivat yllä olevia osa-alueita arvoasteikolla 1-5, jossa 1 = erittäin huono ja 5 = erinomainen.

Koronasuosituksien ja -rajoitusten noudattamisen arvioitiin olevan edelleen väestön keskuudessa hyvällä tasolla. Myös suojaamia arvioitiin olevan melko hyvin saatavilla järjestön toiminnassa tarpeen mukaan. Muuten arvioitavien kohteiden vastausten keskiarvot ovat ajan kuluessa laskeneet n. 0,5 yksikköä, joten vastauksissakin on ehkä nähtävissä yksittäisissä kommentteissa ja yleisön ulostuloissa näkyvä yleinen väsymys koronatilanteeseen.

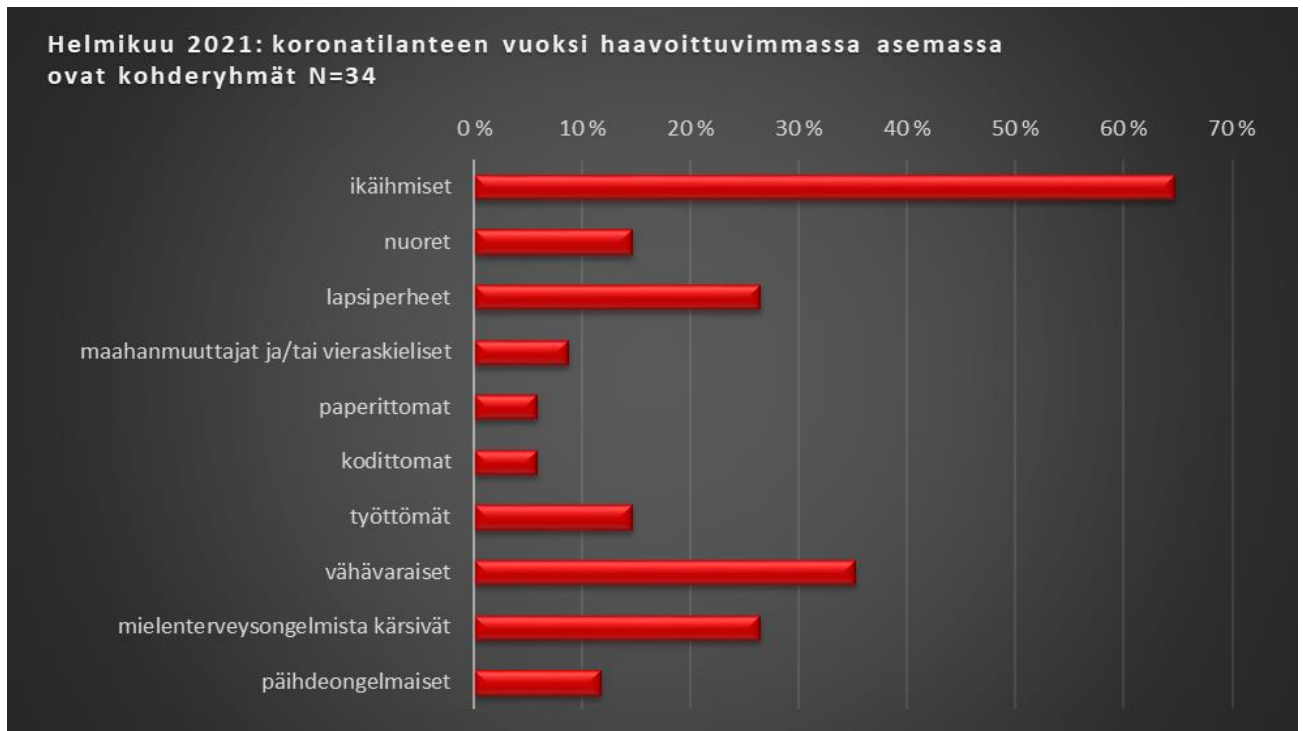
Yhdistyksen ilmoittama joulukuussa käynnissä oleva korona-auttamistoiminta

Järjestöjen yleisin käynnissä oleva korona-auttamisen muoto vastausten mukaan oli keskusteluavun tarjoaminen kasvatusten tai etäyhteydellä (29%) sekä kansalaisneuvonta ja ohjaus (21%). Ruoka-apua ilmoitti järjestävänsä 18% vastanneista järjestöistä. Vastauksissa ei käy ilmi, onko ruoka-apu suunnattu vain järjestön oman toiminnan piirissä jo muuten oleville vaiko kaikille avointa ruokajakelua. Asiointiapua on tällä hetkellä tarjolla vain yhdellä (1 kpl) vastaajalla. Muun avun (12%) osuus järjestöjen tarjonnasta on laskenut puolella (joulukuu 23%).

Yhdistyksen korona-auttamistoiminnan kohderyhmät

Auttamistoiminnan kohderyhmät ovat pysyneet suunnilleen samoina aiempiin kyselyihin nähden. Järjestöjen auttamistoiminnan yleisimmät kohderyhmät ovat edelleen ikäihmiset ja lapsiperheet, mutta myös nuorille ja mielenterveysongelmista kärsiville suunnattua auttamistoimintaa järjestetään myös useammassa järjestössä ja yhdistyksessä. Miltei joka neljäs järjestöstä ilmoitti auttamistoimintansa olevan avointa kaikille.

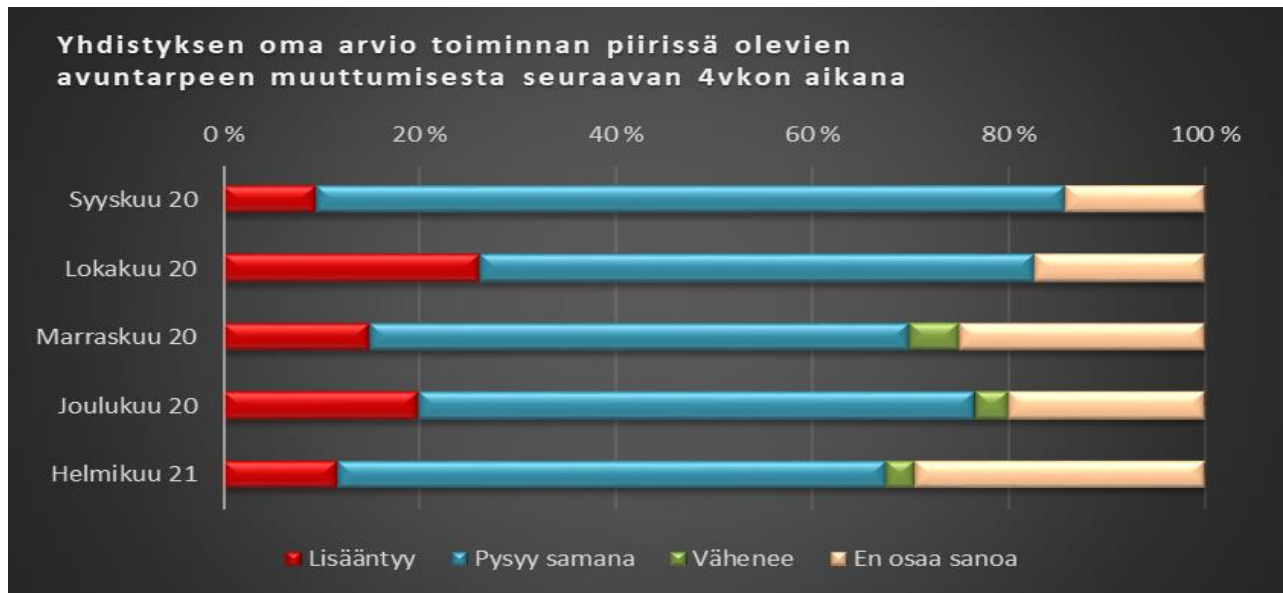

Yhdistyksen oma arvio koronatilanteen vuoksi haavoittuvimmassa asemassa olevista kohderyhmistä

Selvästi suurin osa vastanneista järjestöistä ja yhdistyksistä arvioi ikäihmisten olevan koronatilanteen vuoksi haavoittuvimmassa asemassa. Muuten järjestöjen arviot heijastelevat melko pitkälle mm. järjestön toimintatarkoitusta ja kohderyhmää, josta sillä on paras asiantuntemus. Kohderyhmien tilanteet ja tarpeet voivat vaihdella suurestikin eikä yllä oleva kuvaaja kerro minkä ryhmän avuntarve on akuutein tai vakavin.

Yhdistyksen joulukuun arvio toiminnan piirissä olevien avuntarpeen muuttumisesta seuraavan 4 vkon aikana

Yhdistyksen oma arvio toiminnan piirissä olevien avuntarpeen muuttumisesta seuraavan 4 vkon aikana (vertailu syksy 2020 - kevät 2021)

Suurin osa vastanneista järjestöistä arvioi helmikuun alussa järjestön toiminnan piirissä olevien avuntarpeen pysyvän ennallaan (56%). Joulukuun tilanteeseen nähden epävarmojen vastaajien osuus lisääntyi hieman. Avuntarpeen muutoksen osalta järjestöjen näkemys on pysynyt melko optimistisena läpi koronatilanteen.

YHDISTYSTEN KOHDERYHMISTÄ JA AVUNTARPEESTA ANTAMIA LISÄTIETOJA:

Pohjois-Karjala:

- Tilanteessa ei suurta muutosta edelliseen kyselyyn verrattuna. Kohderyhmät odottavat kovasti tilanteen helpottumista ja esim. ryhmätoimintojen käynnistymistä.
- Osallistujamäärät etäkoulutuksissa ja -kokouksissa ovat laskeneet, rivijäseniä on ajoittain vaikeampi tavoittaa. Toisaalta paikallisyhdistysten puheenjohtajiston aktiivisuus etäkokouksissa on kasvanut hiljalleen. Erilaisia etäkoulutuksia ja webinaareja on tarjolla lisääntyvässä määrin eri tahojen toimesta. Alkaako vapaaehtoisia vaivata etä-ähky ja väsymys vallitsevaan koronatilanteeseen eikä aikaa annetakaan enää entiseen tapaan omalle järjestölle?
- Yhdistysten jäseniä alettu kouluttaa etäyhteyksien hyödyntämiseen koulutuksissa, kokouksissa yms.
- Vanhuksilla on vähän kontakteja.
- Pitkittyessään tilanne on alkanut selvästi ahdistaa henkilöitä, jotka ovat aiemmin selvinneet varsin hyvin koronapandemian aikana.

Pohjois-Savo:

- Ahdistusta lisää tällä hetkellä se, että tilanteelle ei näy loppua ja edelleen pitää vältellä toisten ihmisten tapaamista. Myös viruksen muunnokset huolestuttavat. Rokotuksia odotetaan kovasti, mutta hitaus niiden saamiseksi harmittaa. Lohtua tuo, että oman kuntamme tilanne on pysynyt jo muutaman viikon nolilla, samoin naapurikunnan, jossa monet asioivat. Oman yhdistyksemme toimintaa vaikeuttaa, että emme pysty suunnittelemaan tapaamisia jäsenistöllemme koronatilanteen vuoksi, olemmehan lähes kaikki riskiryhmäläisiä jo ikämmekin vuoksi.
- Ruokalahjakorttien tarve lisääntyy.
- Ei ole mitään toimintaa korona-aikana, kun vetäjät kuten osallistujatkin kuuluvat riskiryhmään.
- Täällä sivukylällä on totuttu pysymään omissa oloissa ja hoitamaan omat asiat sukulaisten ja naapurien avulla, jos itsellä on haasteita.
- Korona aikana naapuri/ ystävä apu yhteiskunnan avun lisäksi on tarpeellista ja onkin lisääntynyt

Onko tiedossanne ryhmiä, jotka ovat korona-avun tavoittamattomissa? Miksi? Millaiselle avulle heillä on tarvetta?

Pohjois-Karjala:

- Yksin asuvat henkilöt, jotka eivät käytä nettiä. (ei laitetta tai osaamista). Digiosaamista pitää lisätä, myös laitehankintaan liittyvää.
- Diakonissan tai vanhuspalveluhenkilön käynti
- Kodittomat

Pohjois-Savo:

- Yksin asuvat ikäihmiset ja syrjäseudun yksinäiset.
- Ikääntyneet kotona asuvat, jotka eivät käytä yhteiskunnan järjestämiä palveluja, oma arvio.
- Yksinäisyyttä esiintyy ja toiminnan puutetta, mutta eivät uskalla myöskään tulla mukaan, jos jotain järjestäisi. Kaikki iäkkäitä ja kaikin puolin riskiryhmäläisiä.
- Tehdään töitä lapsiperheiden parissa, joten kokonaiskuvaa haavoittuvassa asemassa olevien tilanteesta ei meidän toiminnassa näy. Päihdemaailmassa elävät päihderiippuvaiset ovat yksi ulkopuolelle jäävä ryhmä.

Millaista uutta auttamistoimintaa yhdistyksenne on suunnitellut tai valmistautunut ottamaan käyttöön koronatilanteen kiristyessä? Hyviä korona-apuun liittyviä käytänteitä, innovaatioita tai ideoita muille yhdistyksille jaettavaksi?

- Puhelimessa tapahtuvaa keskusteluapua
- Soittorinkejä tehostetaan. Etäyhteys säännöllisesti yhdistysten vastuuhenkilöiden kesken.
- Ottamalla yhteyttä jäseniin, joista ei ole kuulunut mitään, ystävä apu.
- Jatkamme ruokalahjakorttien jakamista.
- Pyrimme jatkamaan kotitalousneuvontaamme pienryhmätoimintana niin kauan kuin mahdollista.

TAUSTAA TILANNEKUVAKYSELYLLE

SPR Savo-Karjalan piiri on kerännyt maaliskuusta 2020 alkaen järjestöjen tilannekuvaa Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savon alueella yhdistyksille suunnatulla määräajoin toistuvalla nettikyselyllä. Tilannekuvan kokoaminen on osa SPR:lle kuuluvaa Sosiaali- ja Terveysministeriön kanssa sovittua sotejärjestöjen poikkeusolojen koordinaatiotehtävää.

Kyselyn kautta nousevaa alueen järjestöjen tilannekuvaa välitetään SPR:n valtakunnallisen raportoinnin mukana STM:lle ja Valtioneuvoston tilannekeskukselle sekä SPR Savo-Karjalan piirin kautta Pohjois-Karjalan valmiussihteeristölle ja Siun Sotelle sekä Pohjois-Savon valmiustoimikunnalle ja Kuopion kaupungille (Pohjois-Savon sosiaalipäivystys). Tilannekuvaa (kyselyn vastauksia) toimitetaan viranomaisille analysoimattomana ja sen mukana ei toimiteta yksittäisen yhdistyksen tunnistettavia tietoja kuin viranomaisen pyytessä, mikäli yhdistys on antanut kyselyn vastauksissaan luvan.

Kevään ja kesään aika kyselyyn on osallistunut noin 200 eri yhdistystä. Yhdistyskenttä on sirpaleinen ja maakuntien alueella toimii reilut 7000 erilaista yhdistystä, joten kyselyn edustavuus on rajallinen eikä siitä voi tehdä liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Kyselyihin vastasi Vapepa- ja sotejärjestöjä sekä harraste-, kulttuuri ja nuorisojärjestöjä eri puolilta maakuntia suurimman osan keskittyessä kuitenkin suurempiin taajamiin. Kyselyyn vastanneet yhdistykset ovat kuitenkin etupäässä niitä yhdistyksiä, joilla on ollut ja on edelleen jonkinlaista auttamistoimintaa tai -valmiutta koronatilanteen aikana.

Keväällä kyselyn painopiste oli enemmän vastaushetkellä käynnissä olevassa auttamistoiminnassa. Kyselyssä esille tuotuja auttamistoimintoja on koottu maakunnallisesti korona-apusivuille nettiin yhteistyössä Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen (Jelli-järjestötietokanta) ja Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksen (pohjoissavolaiset.fi-sivusto) kanssa. Pohjois-Karjalan osalta yhteistyö jatkuu syksyllä, Pohjois-Savossa etsitään jatkorahoitusta tai vaihtoehtoja järjestämistapaa sivuston ylläpitämiseksi.

Syksyn 2020 aikana kysely on toteutettu kerran kuussa aina kuukauden ensimmäisen viikon aikana, vaikka valmiuslaki ei olekaan tällä hetkellä voimassa. Kyselyn tavoitteena on ollut kartoittaa järjestökentän auttamisvalmiutta ja ympäristöstään tekemiä havaintoja sekä seurata niiden havaitsemia muutoksia ilmapiirissä ja avuntarpeessa tilanteen edetessä.

Vuoden 2021 puolella jatkamme kyselyn tekemistä pidennetyllä aikavälillä 2 kk välein. Kevään kyselyajat ovat

Lisätiedot ja yhteydenotot

*Mika Korppinen
valmiuspäällikkö
SPR Savo-Karjalan piiri
p. 0400 648 268
mika.korppinen@punainenristi.fi*

*SPR Savo-Karjala piiritoimisto
p. 0400 158 390
saka.osastontuki@punainenristi.fi
avoinna arkisin klo 9-15*